

**МААЛЫМАТТЫК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ КОЛДОНУУ БОЮНЧА МЕКТЕП
МУГАЛИМДЕРИНИН ДАЯРДЫК ДЕҢГЭЭЛДЕРИ**

**УРОВНИ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ ШКОЛЫ ПО ИСПОЛЬЗОВАНИЮ
ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ**

**LEVELS OF PREPARATION OF SCHOOL TEACHERS IN THE USE OF
INFORMATION TECHNOLOGIES**

Аннотация. Бул макала мектептердин мугалимдеринин маалыматтык технологияларды колдонуусунун деңгээлин анализдөө маселесине арналган. Мектеп мугалимдерин сурамжылоо ыкмасы менен алардын жаңы маалыматтык технологияларды өздөштүрүп жана окутуу процессинде колдонуусу изилденген.

Аннотация. Данная статья посвящена вопросу анализа уровня использования информационных технологий школьными учителями. С помощью метода анкетирования школьных учителей изучалось владение ими новыми информационными технологиями и их использование в учебном процессе.

Abstract. This article is devoted to the issue of analyzing the level of use of information technology by school teachers. Using the method of surveying school teachers, their mastery of new information technologies and their use in the teaching process were studied.

Түйүндүү сөздөр: даярдык деңгээли, маалыматтык технологиялар, мектеп, мугалим, колдонуу.

Ключевые слова: уровень готовности, информационные технологии, школа, учитель, использование.

Key words: readiness level, information technology, school, teacher, use.

Жаңы маалыматтык электрондук технологиялар биздин жашообузга, анын ичинен окутуу процессине да күн санап кеңири кирүүдө. Азыркы учурда мектеп мугалимдеринин арасында маалыматтык технологияларды такыр колдонбогон окутуучулар жокко эсе деп айтсак болот, компьютердик технологияларды билбесе да жок дегенде башка адис адамдын жардамы менен презентацияларды даярдап келип сабак өткөнгө колдонгон мугалимдер бар. Электрондук маалыматтык технологиялар ушунчалык тездик менен өнүгүп жаткандыктан аны өздөштүрүү жана колдонуу боюнча кээ бир учурда окуучулар мугалимдерден да алдыга озуп кетишүүдө. Мектеп мугалимдери да замандын талабына ылайык маалыматтык технологиялар жаатында өзүлөрүнүн билим деңгээлин жогорулатууга аракет кылып жатышат. Мугалимдердин маалыматтык технологияларды кандай деңгээлде билишээрин аныктоо максатында сурамжылоо ыкмасы менен изилдөө жүргүзүп көрдүк. Мугалимдин маалыматтык технологияларды колдонуу деңгээлин аныкташ үчүн деңгээлдин критерийлерин карап чыгыш керек.

Ал үчүн мугалимдин маалыматтык технологиялар (МТ) боюнча компетентүүлүгү жөнүндө түшүнүктү карап көрөлү. Е.К. Хеннердин аныктамасы боюнча "Мугалимдин МТ компетентүүлүгү – бул "... информатиканы жана маалыматтык технологияларды окуу жана өз алдынча билим алуу процессинде калыптанган билимдин, билгичтиктин жана көндүмдөрдүн жыйындысы [1]. Жана ошондой эле педагогикалык ишмердүүлүктү маалыматтык технологиялардын жардамы менен жүргүзүүгө жөндөмдүүлүгү". Мына ушул эмгектин негизинде Г.С. Плетнева мугалимдин маалыматтык технологияларды колдонуу деңгээлин аныкташ үчүн сурамжылоо анкетасын иштеп чыккан [2]. Плетневанын эмгегин негиз кылып алып биз дагы маалыматтык технологиялардын жетишкендиктеринин азыркы абалын эске алуу менен 50 суроодон турган анкета түзүп Нарын шаарынын төрт мектебинин 37 мугалиминен сурамжылоо жүргүздүк. Суроолор "Компьютерде файл түзүп, ачып жапканды билесизби?" дегенден башталып, "Мультимедиялык файлдарды смарддосканын жардамы менен колдоно аласызбы?" деген маселелерге чейин камтыды. Анкетанын жооптору үч баллдык система менен толтурулат. Берилген суроого "түшүнүгүм жок, колдонбойм" деп жооп берсе 1 балл, "жалпы түшүнүгүм бар, анда санда колдоном" десе 2 балл, "жетишээрлик түшүнүгүм бар, дайыма чыгармачылык менен колдоном" деп жооп берсе 3 балл менен бааланат. Мугалимдин алган баллдары суммаланып жана максималдуу боло турган 150 баллдын канча процентине ээ болоору аныкталат. Жыйынтыгында мугалимдин компетентүүлүгүн төрт деңгээлде аныктайбыз:

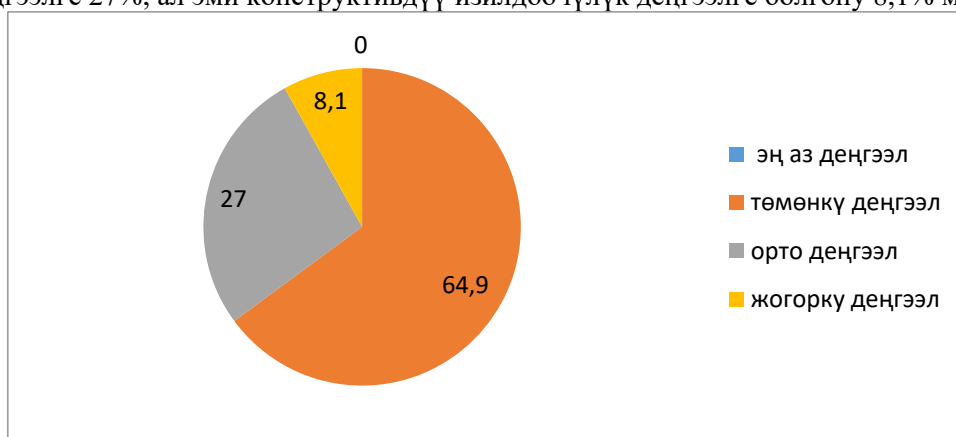
1. Эң аз деңгээл (30% чейин) - персоналдык компьютер, программалык тиркемелер, компьютердик тармактар, интернет жөнүндө билими аз, аларды педагогикалык ишмердүүлүгүндө дээрлик колдонбойт.

2. Төмөнкү деңгээл (30% тен 60 % ке чейин) - МКТ компетенттүүлүктүн минималдуу талапка жооп берген деңгээли. Мектептеги окуу процессин уюштурууда өзүнө тааныш маалымат технологияларын колдонуу жөндөмүнө ээ. Бул деңгээлдеги мугалимге негизинен педагогикалык ишмердүүлүктүн репродуктивдик түрү мүнөздүү. Мындай мугалим стандарттардын чегинде иштей алат.

3. Орто (60% тен 85 % ке чейин) - МКТ компетенттүүлүктүн оптималдуу зарыл болгон деңгээли. Бул деңгээлдеги мугалим окуу процессинде маалыматтык технологияларды атайын багыт менен колдонуп, керектүү каражаттарды пайдалана алат. Мугалим компьютердик технологияны окуучунун деңгээлине жараша колдонуп, окуучулар компьютердик сабаттуу болушуна шарт түзө алат.

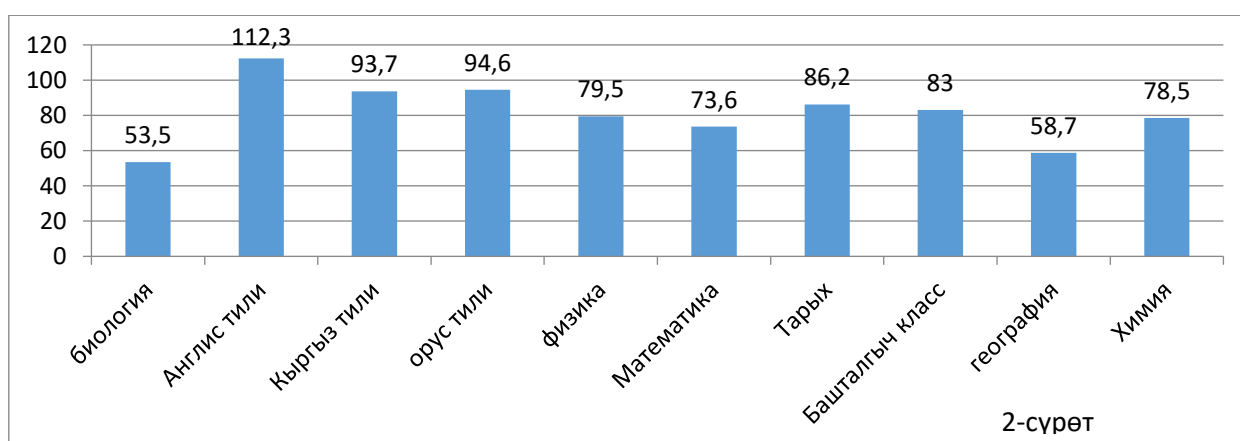
4. Жогорку деңгээл (85% тен жогору) - МКТ-компетенттүүлүктүн жогорку, келечектүү деңгээли. Бул деңгээлдеги мугалим мектептеги маалыматташтыруу процессинин келечегин көрө алат, технологиялардын улам жаңыланышын өздөштүрүп кете алат.

Мына ушундай критерийлер менен жүргүзүлгөн сурамжылоонун жыйынтыктарын карап көрөлү. 1-сүрөттөгү диаграммадан көрүнүп тургандай, мугалимдердин 64,9% төмөнкү деңгээлге ээ, оптималдуу орто деңгээлге 27%, ал эми конструктивдүү изилдөөчүлүк деңгээлге болгону 8,1% мугалим ээ.

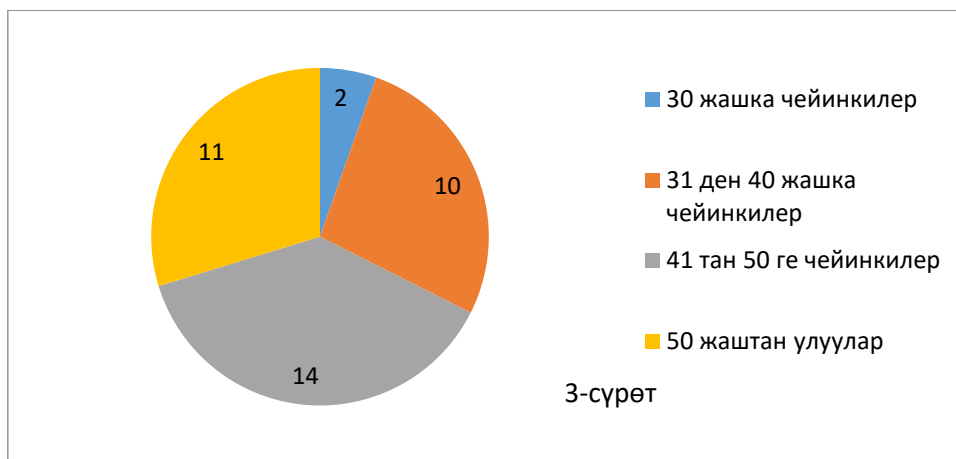
Сүрөт 7. Мугалимдин МТ компетенттүүлүгү

Сурамжылоого ар кандай предметтен сабак берген мугалимдер катышты (информатик мугалимдерден башкасы). Предметтик мугалимдер боюнча алганда алардын орточо баллы (150 баллдын ичинен) төмөндөгүдөй болду (2-сүрөт). Диаграммадан көрүнүп тургандай маалыматтык технологияларды жакшы өздөштүргөндөр англис тили мугалимдери, төмөнкү деңгээлде билгендери биология, география мугалимдери.

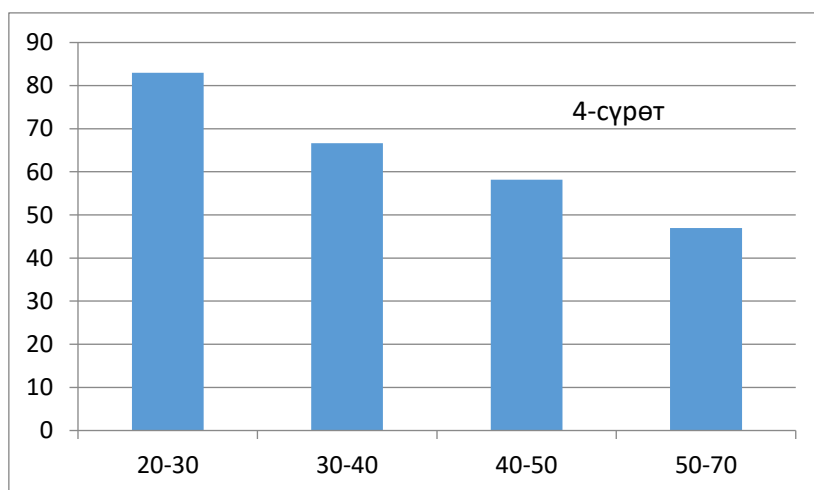
Сүрөт 8. Предметтик мугалимдердин рейтинги

Мугалимдердин жашын төрт топко бөлүк, 20 дан 30 га чейин, 31 ден 40 жашка чейин, 41 ден 50 ге чейин жана 50 жаштан өйдөкүлөр (3-сүрөт). Сурамжылоого катышкан мугалимдердин эң жашы 27 де, эң улуусу 58 де экен.

Сүрөт 9. Мугалимдердин жашы боюнча бөлүнүшү

4-сүрөттөн көрүнүп тургандай 30 жашка чейинки мугалимдер конструктивдүү деңгээлге ээ экен. 30 менен 40 жаштын ортосундагы мугалимдер оптималдуу зарыл болгон деңгээлде компетенттүүлүккө ээ, ал эми 40 жаштан өйдөкүлөр төмөнкү деңгээлде экен. Эң аз деңгээлге ээ болгон мугалимдер жокко эсе.

Сүрөт 10. Мугалимдердин МТ компетенттүүлүгүнүн жашы боюнча рейтинг

Изилдөөнүн натыйжасында төмөндөгүдөй жыйынтыктарга келдик:

- Мугалимдер өзүлөрүнүн деңгээлин өзүлөрү аныкташып, объективдүү баа бере алышты;
- Тилекке жараша, маалыматтык технологияларды колдонууга мугалимдер кайдыгер карашпайт, кичине да болсо үйрөнүүгө аракет кылышат;
- Жаш мугалимдердин маалыматтык технологияларды өздөштүрүү деңгээли жогорураак;
- Мектептерде мугалимдердин маалыматтык технологияларды сабак өтүүгө колдонуусуна жакшы шарттарды түзүп, бул жаатта мугалимдердин билимин жыл сайын жогорулатып туруу зарыл.

Адабияттар:

1. Хеннер Е.К. Информационно-коммуникационная компетентность учителя: структура, требования и система измерения: [опыт Перм. гос. пед. ун-та] [Текст] / Е.К. Хеннер, А.П. Шестаков // Информатика и образование. - 2004. - № 12. - С. 5-9 (<http://lib.knigi-x.ru/23raznoe/722574-1-e-henner-formirovanie-ikt-kompetentnosti-uchaschihsya-prepodavateley-sisteme-neprerivnogo-obra.php>)
2. <https://docviewer.yandex.ru/view/812544100>